

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנג.

עין משפט גזר מצוה

א נא א מיי פ"ז מהלכות
טפורה הלכה ב:
א ב מיי פ"ז מהלכות שבת
הלכה ב"ז כגון לאוין מה
טושי"ע א"ח"ט כ"י רכז סעיף
א וסעיף ח וסעיף שטע סעיף
ה:
ב ג מיי פ"כ ט"ז הלכה ו
סגנון שם טושי"ע א"ח"ט
כ"י רכז סעיף ב:
ג ד מיי פ"כ"א ט"ז הלכה
י סגנון שם טושי"ע שם
סעיף טו:
ד ה מיי פ"ז ט"ז הלכה כג
סגנון שם:
ה ו ז מיי ט"ז פ"ב שם
הלכה ו סגנון שם טושי"ע
סעיף א:
ו ח מיי פ"כ ט"ז הלכה
ו סגנון שם טושי"ע שם
סעיף א:
ז ט מיי שם הלכה ו טושי"ע
סעיף ג:
ח י מיי שם טושי"ע שם
סעיף ד:
ט כ ל מיי שם טושי"ע שם
סעיף ה:

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת. אף על פי כן כשהיא רוחה היא יורדת כי היא דלעיל דרבי אחי בר יאשיה וכההיא מעשה דר' צנאה דחוקת הצמים (ב"ב דף נ"ח. נ"ט.) דהוה מציין מערתא כי מטא למערתא דאצרהס אצינו אשכמיה לאליעור עבד אצרהס דקאי אצנא אמר ליה מאי קא עבד אצרהס כו' אמר ליה ניעול וימתי כו' א"ע"פ שנסמתו הימה גזוה מתמת כסא הכבוד. מ"ר:

הדרן עלך שואל

מ"י שהחשיך כו' חרש שוטה וקמן. א"ע"ג דלמר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכ"א.) גזי קטן שצא לכנות דקטן העושה לדעת אצני אסור מיהו הכא לא מייירי כגון דעבד הקטן עקירה וסמה אלא כדלמרינן לקמן גזי חמור כשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נוטל הימנה. מ"ר: כי

אם בן עו"כ הוא. שאם כשר היה הכל בזכין עליו ומורדין דמעו ומספרים שצחו: **אחים בהספידא דהסם קאימנא.** צשעת מיתמי התלמך בהספד שלי שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויכנו: **הסם קאימנא.** צשעת הספד ואשמע איך תתחמם אלמא אילטרין לרצ לזארוהיה להספדא. וכיון דרצ

צברא רצה וכן העולם הבא למה ליה לזארוהיה הא אמר מהספידו ניכר: **הא דמחממין ליה.** להספידא: **ואחים כו'.** לעולם חמומי צעי שאין צני אדם נכמרים כל כך על זקן ומיהו לאדם חסיד כי מחממו צהספידא מחממין וצכו כולה ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו: **דסנו ליה כולוה פומצדיא.** משום דמוכח להו צמילי דשמילא (ו) וצני פומצדיא רמאין הן כדלמרינן בצחיטת חולין (חולין קכ"ג.) פומצדיא לוי"ך שני אושפי"ך: **ואוניך ששמענה דבר מאחרין לאמר זה הדך לנו (ו) צה.** מאחרי מטתך כשתמות תשמע כשיאמרו זה הדך שהלך צה זה לנו ציה ימונו. דעתם נוחה עליהם ממה שזומעין עליו ורואין צו: **עשה דברים.** שיאמרו לפני מטתך בהספדך: **לאחר מטתך.** היא היא אלא שגליל היו הספדינן לפני המטה וציהודה לאחר המטה: **וכ"ש.** שמפני שאינו יודע אחי יום ימות (י) וטובה תשובה יום אחד לפני מיתתו נמצא כל ימיו בתשובה יהיו: **צגדי צננים.** שמתך טהורה ונקיה: **כלום חסר צים המלך.** צתמיה. הכל מוכן ושמה יצהילנו לצא פתאום ואנו לריכין ליכנס לסעודה מקושטין: **כלום יש סעודה צנא טורה.** עדיין יטרכו ויש לנו שהות הרצה להתקטט: **יעמדו ויראו.** ואף לעוה"צ צדיקים יושבים ואוכלים ורשעים עומדים ורואים: **ר"מ אומר.** אין עומדין ורואין שא"כ אף הם היו נראים מן הקרואים ולשמע שכן דרך המשמרים עומדים ואין כאן צושה: **זה צילי.** שמתלבן הצגד: **אלו ספילין.** שהם שם משמן טוב דכתבי"ב וראו כל עמי הארץ כי שם וגו' ותנא ר"א הגדול אומר אלו תפילין צבראש (בבב"ב דף ק"ג.)

תורה אור השלם

1 ואוניך תשמענה דבר מאחרין לאמר זה הדך לנו כו' כי תאמינו ובי תשמאליה: ישעיהו ל כ"א
2 גם מנהג יקרא וחתומים בדרך וקאיך השדך והתכלי הקובץ והפר קאביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וקבבו בשוק ההפדין:
קבלת יב
3 בקל עת יהיו בקדין לקנים וקטן על ראשך אל יקור:
קבלת ח ח
4 לכן בה אמר אוני אלהים הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישו ואתם תצמאו הנה עבדי ישמרו ואתם תבשו:
5 הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצטקו מטוב לב ומשבר רוח תליליה: ישעיהו ט"ד ט

הגהות הב"ח

(א) גבי שאל' לכן מה אמר:
(ב) רש"י ד"ה דסנו וכו' דבני פומצדיא: (ג) ד"ה אונך וכו' לכו בו מאחרי:
(ד) ד"ה ויש שמפני וכו' ימות שישבו בתשובה:
(ה) במשנה מי שהשתק לו צדיק: (ו) רש"י ד"ה מי שהשתק לו טמן:

גליון הש"ס

נבמרא בני גלילא אמרי עשה דברים לפני כמתיב סמכת שמחות פ"ג ס"א:

מוסף רש"י

נותן כיסו לנכרי. ולא יעלעלנו פחות פחות מארבע אמות (יער"ו.)

הדרן עלך שואל

מ"י שהחשיך כו' חרש שוטה וקמן. י' הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם: **גמ'** מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא ידוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי או דילמא כיון דלא טרח בה לאו ככיסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שביתתו נכרי אי אתה מצווה על שביתתו חמור וחרש שוטה וקמן האחמור מנה ליה לחרש שוטה וקמן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם האי לאו אדם חרש ושוטה לשוטה צשומה וקמן לשוטה איבעיא להו לחרש וקמן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

הסופדים. בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מטתך בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר מטתך ולא פליגי. מר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אליעזר אומר^א שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכו' אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשיין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעם לקראת טיפשים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשיין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ו) כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו^ה הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצטקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציציית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

מ"י בשהחשיך כו' חרש שוטה וקמן. י' הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם: **גמ'** מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא ידוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי או דילמא כיון דלא טרח בה לאו ככיסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שביתתו נכרי אי אתה מצווה על שביתתו חמור וחרש שוטה וקמן האחמור מנה ליה לחרש שוטה וקמן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם האי לאו אדם חרש ושוטה לשוטה צשומה וקמן לשוטה איבעיא להו לחרש וקמן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

רבינו הנאל

איהו בן עולם הבא כל שדעת רבותיו נוחה הימנו. כן שמעתיא דא סלקא הדרן עלך שואל אדם פרק עשרים וארבע מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי וכו'. ואוקימנא למתניתין דאין מעמיד עצמו על ממונו והתירו לו לתת כיסו לנכרי בשביל שלא ישאנו הוא בעצמו. ובא רבא ודוקא ואמר דוקא כיסו אבל מציאה דלא אתאי לידיה לא התירו לו לתת לנכרי. ובמציאה דאתאי לידיה ליתאנא בתרא עלתה בתיקו. וכל תיקו דאיסורא לחומרא. והילכתא כרבא דאוקמא (לידיה) [למתני'] בכיסו ממש. אין עמו נכרי מניחו על חמור. דייקונו מניה בעת שמצויין בידו נכרי וחמור לנכרי יהיב ליה מפני שאינו מצווה על שביתתו של נכרי, וכן לא התירו לו לתת כיסו על החמור שהוא מצווה על שביתתו אלא אם אין שם נכרי אלא חמור. וישראל חרש או שוטה או קטן אינו נותן כיסו לאחר מהו אלא נותן כיסו על החמור. ולעולם לגרוע שבהן נותן, כגון חרש ושוטה לשוטה נותן, שוטה וקטן לשוטה נותן, והשוטה גרוע בבני אדם שאין הפרש בין אדם לבהמה אלא הדעת והתבונה וה כיון שאין לו דעת כבהמה חשיב. בומן שאין עמו נכרי ולא חמור אלא חרש וקטן לאיזה מהו יתן כיסו.